

מנשרתחן נשרמה

עיונים ופנינים בפדשה מכות מדרשו ושיפוריו של
הגאון הניקא רבינו שלמה יהודה בארי שליט"א

פרשת שמיני

י"א שלעתיד לבא כל בעלי החיים ייטהרו, וגם החזיר

אָךְ אַתְּ זֶה לֹא תֹאכְלוּ מִמֵּעַל הַגֶּהֱזָה וּמִמִּפְרִסֵי הַפְּרָסָה וְגו' (יא, ד). איתא במדרש תהלים (מזמור קמו) בזה"ל: ה' מְתִיר אֲסוּרִים (תהלים קמו, ז), י"א כל הבהמה שנטמאת בעולם הזה מטהר אותה הקב"ה לעתיד לבא, וכן הוא אומר (קהלת א, ט) 'מִה שֶׁהָיָה הוּא שֶׁיְהִי וְיָמָה שֶׁנֶּעֱשֶׂה הוּא שֶׁנֶּעֱשֶׂה', שמקודם טהורים היו לבני נח, וכן הוא אומר להן (בראשית ט, ג) 'כִּי־קָרַע עֵשֶׂב נִתְתִי לָכֶם אֶת כָּל־מֵה יִרַק עֵשֶׂב נִתְתִי לָכֶם, אִף הַחַיָּה וְהַבְּהֵמָה לְכָל מִתְחַיֶּה, וְלִמֵּה אֲסַר אוֹתָהּ, לְרֵאוֹת מִי שֶׁמִּקְבֵּל דְּבָרָיו וּמִי אֵינוֹ מִקְבֵּל, וְלֵעֲתִיל הוּא מִתִּיר אֶת כָּל מֵה שֶׁאֲסַר'. ויש אומרים שאינו מתירן לעת"ל אלא מאבדן מן העולם, שכן כתיב (ישעיה סו, ז) 'אֲכַלְי בְּשֵׁר הַחֲזִיר וְהַשְּׂקָץ וְהַקֶּבֶר יִחְדּוּ יִסְפוּ נְאֻם ה', ומה אם למי שהיה אוכלם הוא מכרית ומאביד, הבהמה הטמאה לא כל שכן? ובדרשות ר"י אבן שועיב (סוף פ' מטו"מ) כתב בשם מדרש רשב"י, שבבריאת העולם היו כל הדברים טהורים, ולא היה טומאה בעולם כל באדם ולא בעליו חיים, והוא שאמר הכתוב (בראשית א, לא) 'וְהָיָה טוֹב מְאֹד', והנחש הטיל זוהמא בעולם בברייתו ונטמא הכל, ולעת"ל יטהר הכל, שתפסק הזוהמא, כמו שאמרו (עי' תנחומ"י שמיני יד; מדרש אגדה שמיני ד) 'חזיר', שעתיד לחזור לישראל¹. וכתב האוה"ח הקדוש עה"פ (יא, ז) 'וְאֶת הַחֲזִיר כִּי מִפְרִס פְּרָסָה הוּא וְשִׁטְעַת פְּרָסָה וְהוּא גְרָה לֹא יִגְר טָמֵא הוּא לָכֶם, שֶׁהֵעֲלֵאת הַגֶּהֱזָה הוּא תְנַאי לְאִיסוּר הַחֲזִיר, שֶׁכָּל זָמַן שֶׁאֵינוֹ מַעֲלֶה גֶרָה עוֹמֵד הוּא בְּאִיסוּרוֹ, אֲבָל לֵעֲתִיל, כִּי־יִשְׁעֵלָה גֶרָה יִחְזוּר לְהִיּוֹת מוֹתֵר, וְלֹא שֶׁיִּשְׁאֵר בְּלִי גֶרָה וְיִהְיֶה מוֹתֵר, כִּי הַתּוֹרָה לֹא תִשְׁוֶנָה. וכן איתא להדיא בספר עשרה מאמרות לרמ"ע מפאנו (מאמר חיקור דין ד, ג), וז"ל: הַמְצִיאֹת לֹא יִשׁוּב הַעֲדָר (-כלומר שלא ילך ויגרע, אלא יתקן ויטוהר) וצריך לטהרם כטהרת החזיר, שעתיד הקב"ה לחדש בריאתו בשני סימנים, שעכשיו אינו אלא מפריס פרסה, והוא עתיד להעלות גרה, ומה שהעיד הכתוב עליו 'והוא גרה לא יגר', איננו לשון עתיד, אלא פועל הווה².

האריה הוא טהור ורק עכשיו נאסר שמתפטם באיסור

וְכַתֵּב ר"י אֵיבִישׁוֹן בַּאֲהַבַת יְהוֹנָתָן (הפסטר אחרון של פסח), דהנה מצינו אריה במרכבה טהורה, והטעם, כי באמת האריה הוא טהור בעצמותו, אך מאחר שאוכל דברים טמאים ומתפטם באיסור מחיות ובהמות טמאות, לכן הוא טמא, אבל לעתיד דכתיב (ישעיה יא, ז) 'וְאֶרְיָה בְּפִקֵּךְ יֵאָכֵל תִּבְּרָן, וְיִתְפַּטֵּם בְּהִיתֵךְ, יִשְׂאֵר טְהוֹר. וכו"כ גם בספרו יערות דבש (ח"ב, ד), ע"ש כל הענין.

מהיכן היה לבני אהרן יין

וְיִקְרִיבוּ לִפְנֵי ה' אֵשׁ זָרָה אֲשֶׁר לֹא צִוָּה אֲתֶם (י, א). אחז"ל (תנחומא אחרי י; ויק"ר יב, א) שעוון נדב ואביהוא היה שנכנסו למקדש שתויי יין. וביאר במדרש תלפיות (סוף אות יו"ד, השמטות לענף יין), שייך זה היה מים מבארה של מרים, כי אם היו מכוונים במים אלו לייך, היו פועלים שכרות ממש כמו יין, וכפי שאחז"ל (יומא עד:). על המן שהיו טועמים בו כל טעם שרצו, דאל"כ היו חסרים במדבר מייך, והלא הקב"ה מלא להם שם כל תאוותם (שמו"ר כה, ג). ולכן נחשבו כשתויי יין ממש.

י"א שנדב ואביהוא זכו להקבר בהר ההר

וְהַצֵּא אֶשׁ מִלִּפְנֵי ה' וְהִתְאֵכַל אֲתֶם וְיָמָה לִפְנֵי ה' (י, ב). איתא בגמ' (סוכה כה:). אליבא דר"ע שה'אֲנָשִׁים אֲשֶׁר הָיוּ טְמֵאִים לְנֶפֶשׁ אָדָם וְלֹא יָכְלוּ לְעִשֵׂת הַפֶּסַח' במועדו ונצטוו על פסח שני (במדבר ט), היו מישאל ואלצפן שעסקו בקבורת נדב ואביהוא, וביאר הבן יהודע (שם) שאע"פ שמיתת נדב ואביהוא היתה ביום השמיני למלואים, שהוא א' ניסן(תו"כ ריש פ' שמיני; ספרי נשא מד ועוד), לא יכלו להיטהר עד לחג הפסח, כי לא קברום במדבר הסמוך להר סיני, שהוא היה מקום חנייתם באותו זמן, אלא בהר סיני שבו נקבר אהרן הכהן ע"ה בשנת הארבעים³, ונשאם ביום ר"ח ניסן או למחרתו, וחזרו למחנה ישראל פחות משבעה ימים קודם יום י"ד ניסן, כדי שתגמר טהרתם ויקריבו קרבן פסח.

הטעם שאסור לבא למקדש שתויי יין

יין וְשִׁכָר אֵל תִּשֶׁת אֲתָהּ וּבְיָדְךָ אֲתָהּ בְּבֹאֲכֶם אֶל אֹהֶל מוֹעֵד וְלֹא תִמְתּוּ חֲקֵת עוֹלָם לְדוֹרֵיכֶם (ו, ט). כתב בספר כסא רחמים עה"ת⁴, שיש כאן רמז על תיקון אדה"ר ששתה יין קודם שהגיע קידוש ליל שבת (עיר דוד, סי' רטו; מקור חיים סי' רנא, יא), כמשאחז"ל (ב"ר יט, ה) שחווה סחטה ענבים והביאה לו. ולכן היו ימיו אלף שנה פחות ע' (זוה"ק תולדות קמ. וישלח קסח. ועוד), כמנין יין. ולכן קרא שם בנו שת, על שם שתיה (רבינו בחיי בראשית ה, א), ועל זה עדיין ביהמ"ק חרב ואנחנו בגלות, ואבן השת"ה תלויה בין שמים לארץ, וכשנתקלל אדה"ר מאת ה' כתיב (תהלים קלט, ה) 'וַתִּשְׁׁתַּ עַל־י פִּכְפְּךָ, פִּירוּשׁ שֶׁבִשְׁבִיל שְׁתִּיה נַעֲשֶׂה כָל זֶה. ולצורך תיקון זה תוקעים בראש השנה תש"ת, שבו ביום עמד אדה"ר בדין (ויק"ר כט, א), וכתביב (שמות כג, א) 'אֶל תִּשְׁׁתַּ יַיֶךְ עִם רִשְׁעִי, וְכַתִּיב (במדבר כ, יא) 'וַתִּשְׁׁתַּ הַעֲזָה וּבְעֵרָם'. לכן בפסוק הזה הזהיר אותם 'אֶל תִּשְׁׁתַּ תְּ אֶתְּ ה', את"ה ר"ת ת'יקון א'ד'ם ה'ראשון, בְּבֹאֲכֶם גִּמְטְרִיא שֶׁם אֲדוֹנֵי, שיהיה תיקון לשם אדנות.

¹ אמנם האבן עזרא (שמות מ, ב), והרא"ם (ויקרא ח, ב) ביארו דר"ע פליג על התו"כ, וס"ל דשבעת ימי המילואים החלו בר"ח ניסן, ויום השמיני בו הוקם המשכן וירדה האש דנדב ואביהוא היוי בח' בניסן, וע"כ לא יכלו להיטהר. ובצל"ח (פסחים צ:). דייק מדברי רבי יצחק בגמ' (סוכה כה:). אם מישאל ואלצפן היו, יכולין היו ליטהר, דבהכרח היו להו זמן להיטהר, וע"כ ביאר, דר"ע ס"ל דעד ל' בניסן לא היו אפר פרה, והיה אז הזאת שלישי, וממילא חל שביעי שלהם בערב פסח, ודלא כמ"ד בב' ניסן נשרפה פרה (ירושלמי מגילה פ"ג ה"ה; ספרי נשא מד, ועוד). אמנם ר"ח פלטיאל (במדבר ט, ט) ביאר זאת אף למ"ד בב' ניסן נשרפה פרה, שצ"ל לשיטתו שבב' בניסן התחילו להתעסק בשריפתה, שהפרישו את הכהן השורף את הפרה לז' ימים (פרה ג, א), וא"כ בט' בניסן נשרפה הפרה, ולמחרת ב' בניסן נתנו בה מי אפר הפרה, והזו בראשונה. ונמצא שבב"ד חל' ז' שלהם. ובערוך לנו (סוכה כה:). ביאר, שבאמת נטהרו עד לפסח ראשון, ומה שטענו למה נגרע"ה היה זה בר"ח ניסן, כי לא ידעו שלמחרת ישרפו את הפרה ויוכלו ליטהר, ע"ש כל הענין.

² ביאר שקבורתם שם היתה ע"פ הדיבור בפירוש, או ע"פ רה"ק של מרע"ה שידע ששם יקבר אהרן, ויש נחת רוח לצדיקים בדבר זה שיהיו הבנים קבורים סמוך לקבורת אביהם. והוסיף, שכן שמע, שיש קבלה ביד העולם דנדב ואביהוא נקברו בהר ההר סמוכים למערת אהרן הכהן ע"ה. ובנותן טעם לציין בזה לדברי הגמ' (יומא ה:). שלעת"ל יליבש משה את אהרן ובניו ומשה עמהם, וביאר הערוך לנו (סנהדרין צ:). שמשה ואהרן ובניו יקומו עוד לפני תחיית המתים, בכדי להורות העם הדרך אשר ילכו בה, כימי צאתם מארץ מצרים.

³ לרבי רחמים מלמד הכהן זצ"ל. וכתב בספר לב אריה (חולין סז:). שצ"כ הוצרכו חז"ל בגמ' (שם) להביא מקור מפורק שלויתן דג טהור הוא, אע"פ שבבואדי אין להעלות על הדעת שהקב"ה יאכיל לצדיקים מאכל שאינו טהור, אלא שאמרו חז"ל שלעתיד לבא יאמר הקב"ה תורה חדשה מאתי תצא (ע"כ ישעיה נא, ד), וכן אמרו עה"פ ה' מְתִיר אֲסוּרִים שיתורו כל הבהמות הטמאות, ולכן היה אפשר לומר שהלויין אינו טהור, וצריך להביא ראיה שיש לו סניפי וקשקשת, ללמדנו שאף בעולם הזה הוא דג טהור.

⁴ ז"כ כתב היע"ב פ"י זמרת הארץ על פרק שירה (דף יט, וז"ל: אפילו החזיר אחז"ל שעתיד הקב"ה להחזירו לנו ולהתירו, אכן מפני גודל טומאתו וזוהמתו אין לו שום תיקון עכשיו, עד לעת"ל שיעביר הקב"ה רוח טומאה מהארץ. ואמרו הטבעיים שאינו יכול להסתכל בשמים, וזה מחמת נפילתו בעמקי הקליפות ותוקף דיניו. ועל כן לא נזכר בפרק שירה זו. ובספר אור יקרות (פ' שמיני, מז ע"ב) ביאר זאת ע"פ דברי המדרש (אי"ר פתיחתא לד) שז' מאות מיני דגים טהורים וח' מאות מיני חגבים טהורים ועופות לאין מספר גלו עם ישראל לבבל, וכשחזרו, חזרו עמהם, חוץ מדג אחד ששמו שיבוטא. וביאר, שלעתיד לבוא יחזור הכל, גם דג השיבוטא, שהוא כנגד טעם החזיר, כשאחז"ל (חולין קט:). אסר חזיר, שרא לן מוחא דשיבוטא, ופירש"י שמח הגד הזה טעמו כטעם חזיר. ויש לציין עוד לדיבאר בזה הרב"ז (ח"ב ס' תתכח), שמאחר שיהיו ישראל אוכלים משמנים, הרי זה כאילו הותר להם בשר חזיר. ועוד כתב על דרך הסוד, שיש למעלה שר אחד, ששמו חזריאל, והוא קטגור על ישראל, ועתיד הקב"ה להחזירו להיות להם סגנון. ונראה שכוונתו הוה מתמשך.

תורה תורה חגרי שק
 כל עין תדמע וכל לב יאבל על הלך מעמנו כתר של תורה עמו מעוז ותושיה.
 רבינו הגדול רשכבה"ג זצוקללה"ה
 הגליון יהא לעילוי נשמתו הטהורה ויהא מליץ יושר על כלל ישראל שנזכה מהרה לישועת עולמים.

היענה מחממת את ביצתה בכח הראיה

יָאֵת בַּת הַיְעֵנָה (יא, טז). כתב מהרר"ו בשער ההקדמות (כא), שבת היענה תחמם ביציה, בראיית עיניה והסתכלותה בהם, ויצאו מהם האפרוחים. וכתב הש"ך עה"ת (יב, ה) שהנעמה מטלת ביצים ומנחתם במקום גבוה, ועומדת במקום רחוק כנגדם ומבטת ורואה בהם ואינה מסיחה דעתה מהם, ובאותה הבטה עושה פירות שיוצאים האפרוחים. ואם תבוא שום חיה ומפסיקה, היא הורגת אותם, לפי שנעשו הביצים מזרות. ולזה נהגו לתלות ביצים אלו בבית הכנסת, לומר שיעיקר התפילה שתתקבל ותעשה פירות היא הכוונה, ולא יהיה דבר מפסיק בינו לבין אביו שבשמים, שהוא עומד כנגדו ומדבר עמו לנוכח ואומר ברוך אתה ה'. וכן העיד היעב"ץ (סידור בית יעקב, עמ' תלז) בשם השמועה, שכן מנהג היהודים בארצות תוגרמא, והוסיף בזה"ל: מכאן נראה מה חוש הראות פועל עם עוצם ההבטה והסתכלות, וזה ענין נאות לתפלה.

היענה מתעברת בכח הראיה

ובספר הברית (ח"א מאמר יד, ה) כתב בזה בזה"ל: וכל משכיל על דבר זה יבין חומר פגם המסתכל בנשים ובעריות, ויעצים עיניו מראות ברע, כי יש כח גדול בחוש הראות, ולכן אמר איוב (לא, א) 'בְּרִית כְּרַתִּי לְעֵינַי וְמָה אֶתְבּוֹנֵן עַל בְּתוּלָהּ, וְהַתְנַאֲפִים, מִיִּסְדֵי הַתְּלִמּוּד וְחֻכְמֵי הַמְּשֵׁנָה, בְּהִיּוֹת כִּי שָׁמְרוּ זֶה הַחוּשׁ וְלֹא פָגְמוּ מֵעוֹלָם אֶת עֵינֵיהֶם, הִיָּה לָהֶם כַּח גְּדוֹל בְּזֵה הַחוּשׁ, עַד שֶׁהָיוּ מִמִּיתִים אֶת הַרְשָׁעִים בַּהֲבֵטָה לְבַד, כְּמוֹבָא בְּש"ס פְּעָמִים רַבּוֹת' נִתְּן עֵינָיו בּו וְנִעְשָׂה גַל שֶׁל עֲצָמוֹת, וְזֶה הַכַּח הוֹעֵז מִסֵּר הַקַּב"ה לְחִסְדֵי וְלַחוּשְׁבֵי שָׁמוּ, בְּאִמְרוֹ (תהלים צא, ח) 'רֵק בְּעֵינַיִךְ תִּבְטֵי וְשָׁלַמְתָּ רְשָׁעִים תִּרְאֶה'. והבן יהודע (שבת סד) כתב בשם המקובלים, שברא הקב"ה את היענה בכדי ללמדנו שההסתכלות בנשים ג"כ נחשבת זנות, כי בת זוגו של היענה מתעברת בראיה בלבד, ולכן 'היענה' אותיות 'היענה', שפועלת בראיה בלבד.

⁷הביאו המדרש תלפיות (ענף בעלי חיים), והוסיף בזה"ל: יש טעם אחר לתלות ביצי בת היענה בבית הכנסת, והוא לרמז לכל נכנס ויוצא שתמיד עיניו על ישראל בלי הפסק רגע, וע"י השגחתו בנו אנו חיים כביצי היענה, שע"י התמדת הראייה בהם בלי הפסק הם חיים ונעשים אפרוחים, ואם יפסק מהם הראייה רגע הם כלים ונאבדים, ובתת אדם בדעתו כל זאת מביאו אל הדבקות בהקב"ה, בעלות על לבו חיבתו עמו, שתמיד השגחתו עלינו בלי הפסק, כדי להגן ולשמור אותנו מכל נזק. וזהו כוונת הפסוק (תהלים לג, יח), 'הנה עין ה' אל יראיו למיחלים לחסדו', ירצה, עין ה' תמיד על יראיו, הם ישראל, בלי הפסק רגע מלהשגיח בהם, ועושה כך בזכות המיחלים לחסדו וכו'. ובהו נאמר טעם שני על מה שתולין ביצי בת היענה בכיהכ"ס, דכיון שביהכ"ס הוא מקדש מעט, בראות האדם שם ביצים אלו, עולה על זכרונו שע"י הקב"ה תמיד בארץ ישראל מקום מקדשינו, ובהו בא להתפלל על הגלות ועל החורבן.

"כי הנה המלכים נועדו יחדיו" (תהלים מה, ה)

משיעור יום א' כי תצא תש"ע

אמר ה" (מלאכי א, ב), ובלא זה יוכל להרשיע כלפי מעלה ח"ו. וכן פעמים שמתעכבת ישועת האדם, ובא מזה לחלישות הדעת שחושב שה' יתברך אינו פונה לצערו ואינו נותן עליו לב, ולכן מלבד מה שהוא מאמין שה' יתברך משגיח עליו, צריך שידע ממחשבת ה' עליו, שהוא יתברך חושב על כל אחד כל מיני טובות איך להצילו בכל שעה ולהביאו לטוב נצחי, כמ"ש "המחשבות אשר אנכי חושב עליכם וגו' מחשבות שלום וגו' לתת לכם אחרית ותקוה" (ירמיה כ"ט יא).

האמונה ברחמי ה' היא לב וחיות התפילה וכתורה שבע"פ לתורה שבכתב

זוהי הסיבה שאין האדם מכוין בתפילתו, כי מצד אמונתו בהשגחת ומלכות ה' ראוי לו להתפלל, ולכן מוציא התיבות מפיו, אבל מצד ליבו הרחוק אין חיות ופנימיות לאותיות ותיבות התפילה והדיבור שמוציא לפני ה' ב"ה, כי האמונה ברחמי ה' יתברך היא פנימיות האמונה, שהיא גם פנימיות וחיי האותיות ותיבות התפילה. ולכן שלימות האמונה הוא יחוד הוי"ה אדנו"ת במלכות, שיוציא את דיבורי התפילה בהתקשרות עם תורה שבעל פה שהיא גילוי הרחמים במלכות, לכן שלימות הדיבור היא יחוד הוי"ה אדנו"ת בפה של האדם כמ"ש (תקו"ז טז) 'מלכות פה תורה שבעל פה'.

כשיש לאדם אמונה ברחמי ה' נקרא צדיק וכן להיפך

כי כשיש לאדם אמונה ברחמי ה' הוא מצדיק את ה' יתברך ובהו נקרא צדיק, אבל כשאינו מאמין ברחמי ה' אלא בהשגחתו יתברך, יכול לבוא להרשיע כלפי מעלה ועל שם זה נקרא רשע. ולכן החכמים הם שיכולים למתק את הדין, כי מאחר שיודעים בגדולת ה' ורחמיו, יכולים הם לעיין בדינא דמלכותא, ולידע את שורש הדין איך שהוא כולו רחמים גמורים, וכך אין ליבם חלוק בתפילה, ומצדיקים תמיד את הנהגת ה' יתברך, ועל כן הם

האמונה בלא פנימיותה, וכדי לבוא לאמונה שלימה בהשגחת ה' יתברך ומלכותו, צריך לפנימיות האמונה ועיקרה, שהיא כנגד תורה שבע"פ, כי החכמים מגלים את הרחמים של ה' ב"ה, ומגלים איך התורה היא כולה רחמים. ואף קודם שנודע לאדם מרחמי ה' ב"ה מכח גילוי החכמים את התורה שבעל פה, צריך הוא להיות קשור בדעתם של חכמים המגלים ומבארים את התורה, שכלליות דעתם היא אמונה ברחמי ה' יתברך, ומדרגה זו באמונה היא כנגד שם הוי"ה והרחמים.

המידה שתעמוד לאדם בכל קושי ונסיון היא האמונה ברחמי ה' יתברך

ובאמת כל אחד מישראל על יתב"ה הקודש שהם מאמינים בני מאמינים (שבת צז), מאמין הוא בהשגחת ה' יתברך ומלכותו, אלא שלאחר שנודע לאדם מאדון השמים והארץ שהוא יתברך עשה עושה ויעשה לכל המעשים והשגחתו נמצאת בכל הארץ ויודע מחשבות בני האדם וכו', העיקר הוא שיאמין ברחמי ה' יתברך, כי אדם מאמין שה' ב"ה משגיח עליו אבל אינו מאמין ברחמי ה' עליו שהם ללא קץ ממש, וכן מאמין שה' ב"ה יודע מחשבותיו אבל אינו מאמין שה' ב"ה חושב עליו מחשבות להיטיב לו מפני עוצם רחמנותו עליו, כי עשה מחיצוניות האמונה שהיא מקום הדינים עיקר, ועל כן צריך שיתפוס את עיקר האמונה והמחשבה על רחמי ה' יתברך.

כי גם כדי לבוא לאמונה שלימה בהשגחת ה' יתברך ומלכותו, צריך שיבוא למדרגה אמיתית באמונה ברחמי ה' יתברך. כי כתוב (נחמיה ט, ו) "ואתה מחייה את כולם", היינו גם את האור וגם את החושך, אבל כדי להאמין שהקב"ה מחייה את האדם ונמצא עימו גם בחושך, צריך שיאמין וידע מרחמי ה' יתברך שמחיה הוא אף את החושך. וכדי שיוכל האדם לעמוד בנסיון וקושי רוחני או גשמי, מוכרח שיבוא למדרגת אמונה ברחמי ה' יתברך שהוא אוהב לו כבנו ממש כמ"ש "אהבתי אתכם

בחיצוניות האמונה לבדה לב האדם רחוק מהשקפת אמונתו

הנה יסוד האמונה וראשיתה היא שהקב"ה עשה עושה ויעשה לכל המעשים ומשגיח על כל הבריות בכללות ופרטות ואין עוד מלבדו, והיא אמונה במלכות והשגחת ה' ב"ה. והנה באמונה זו לבדה עדיין נמצא האדם בעלמא דפירודא כי הוא חיצוניות האמונה, ובה לבדה מגיע האדם לקושי ורחוק ואינו מבין מדוע מאחר שמאמין בהשגחת ה' יתברך ואלוקותו, אינו זוכה לעמוד לפני ה' יתברך, ויש סתירה בין ליבו ופעולותיו, לבין השקפתו ואמונתו. כי בהשקפתו ומחשבתו מאמין הוא בה' ב"ה שעושה עשה ויעשה לכל המעשים, ומשגיח על הבריות כולם ומלכותו מושלת בכל, לכך מאמין האדם שכל חייו והצלחתו תלויים בהשגחת ה' יתברך עליו, אבל ליבו רחוק מהשקפת אמונתו שלו בעצמו, ולכן אינו מתנהג בכל ענייניו ואינו מתפלל כפי שהיה ראוי לו לפי השקפת אמונתו.

שלמות האמונה היא ע"י פנימיות האמונה שהיא האמונה ברחמי ה' יתברך

והטעם הוא, מפני ששלמות האמונה הוא יחוד הוי"ה אדנו"ת; שם אדנו"ת הוא מלכות שהיא חיצוניות האמונה, והיא כנגד תורה שבכתב שהיא האמונה המגולה, והיינו שיודע ומאמין שיש דין, ויש סכר למקימי מצוותיו ומאמין בהשגחת ה' ב"ה כאמור לעיל, ושם הוי"ה הוא מידת רחמי ה' שהם ענין פנימיות האמונה והיא כנגד תורה שבעל פה שעומדת על אמונת חכמים המבארים את התורה שבע"פ, והיינו שמאמין ברחמים של ה' יתברך אשר אין להם קץ וסוף.

וכשמאמין בחיצוניות האמונה לבדה הוא נמצא במקום הדינים שהוא שם אדנו"ת, מפני שקיבל ולמד את דרך האמונה רק בחיצוניותה, אבל באמת כפי שאי אפשר לבוא להבנת תורה שבכתב ללא תורה שבע"פ, כך אין יכולים לבוא אף לחיצוניות

יכולים להתפלל ברחמים ותחנונים לפני המקום עד שממתקים את הדין.

אמונה זו היא שלמות הדיבור וכך תפילת האדם תהיה בתחנונים

כי עיקר מדרגת התפילה היא שמאמין ברחמי ה' יתברך וכך יש לו שלמות בדיבורו, ועושה את תפילתו רחמים ותחנונים לפני המקום (אבות ב), אבל כשמאמין רק בהשגחתו ולא ברחמיו יתברך עושה את תפילתו 'קבע', שהוא כנגד הזמן והטבע ומידת הדין (קבע אותיות עקב שהיא המלכות והיראה, כמ"ש (משלי כב, ד) "עקב ענוה יראת ה'". יעוין תקו"ז דף ה.) ומגיע בתפילתו לטרונאי ותלונה כלפי שמיא, והוא נקרא עיון תפילה, כי מעיין בדין דמלכותא ובדרך השגחת ה' יתברך אם יתן לו אם לאו (ברכות נה.) כי אינו מאמין ברחמי ה' יתברך עליו, ולכן כשאין ליבו שלם באמונה ברחמי ה' יתברך עיקר מחשבתו צריכה להיות ברחמי ה' יתברך.

התקרבות הרחמים אל הדיבור הוא סוד התקרבות יהודה ליוסף

והנה יוסף הצדיק היה שלם בהשגת ידיעת רחמי ה' יתברך לכן נקרא ח"י (זוהר שמות רע"ו ע"ב, ועוד), כי היה מרכבה לרחמי ה' יתברך שהם פנימיות וחיות האמונה. ושלימות הדיבור הוא ענין הכתוב (תהלים מח, ה) "כי הנה המלכים נועדו יחדיו", שהוא סוד התקרבות יהודה ליוסף כמ"ש (בראשית מד, יח) "ויגש אליו יהודה" (ב"ר פ"ר צ"ג), כי יהודה הוא כנגד הפה והמלכות ושם אדנו"ת, ויוסף הוא כנגד מידת הרחמים ושם הו"ה כנודע"ל.

לכן קודם שהיה יהודה סמוך אצל יוסף היה גילוי של דין אצל האחים, אבל לאחר שניגש יהודה שהוא כנגד המלכות אל יוסף שעניינו הוא רחמים, נעשה ענין השלום ויחוד הרחמים עם השגחת ה' יתברך. כי עיקר חילוק האדם בליבו וריחוקו מכוונת התפילה, הוא מפני שאין לו את עיקר האמונה, שהיא האמונה ברחמי ה' ב"ה, אבל לאחר שמקריבים את האמונה ברחמי ה' לאמונה בהשגחת ה' ומלכותו, הוא שלימות הדיבור. לכן אמר יהודה (בראשית שם) "בי אדוני" - היינו שיש בי את האמונה בהשגחת ה' יתברך ומלכותו, שהיא כנגד שם אדנו"ת, "ידבר נא עבדך דבר באוזני אדוני" - היינו שיקרב אל יוסף שהוא כנגד הרחמים, כדי שיוכל 'לדבר דבר' שהוא שלימות הדיבור, "ואל יחר אפך בעבדך" - היינו כדי שלא יבוא לעיין בדין שהוא ענין חרון אף, "כי כמוך כפרעה" כי קודם שמאמין ברחמי ה' יתברך ומעיין בדין, יכול ח"ו להרשיע כלפי מעלה, לכן מבקש הוא את יחוד האמונה בהשגחת ה' עם האמונה ברחמי יתברך, כדי שיוכל להצדיק את ה' יתברך שהוא דוקא על ידי החיבור עם יוסף הצדיק.

עיקר נסיון האמונה שהיא למעלה מהשכל הוא באמונה ברחמי ה' יתברך

כי על ידי חיבור מדרגות יוסף ויהודה מגלים את הרחמים וזוכים לגאולה כמ"ש "כי הנה המלכים נועדו יחדיו", כי חיצוניות האמונה היא ענין שאינו למעלה מטעם ודעת של האדם ביחס לפנימיות

האמונה, ועיקר נסיון האמונה שהיא למעלה מהשכל היא האמונה ברחמי ה' שהיא פנימיות האמונה, כי עיקר דבר האמונה הוא להאמין ברחמי ה' יתברך שהם ללא קץ. ועל ידי האמונה ברחמי ה' יכול לכוין בדיבורי התפילה, והוא נקרא דיבור מתוקן ושלם, מאחר שיש בו כוונה ופנימיות, כי דיבור מתוקן הוא דיבור שמתקבל ושיש בו שלום בין המדבר לשומע, וכשיש בהדיבור טוב ורחמים מתקבל הוא גם בלב האדם וגם לפני הקב"ה.

רק כשיודע האדם ממידת רחמנותו יתברך יוכל לשער ולחשוב בצער השכינה

והנה תכלית שלימות יחוד הרחמים עם הדיבור, הוא שמכח האמונה ברחמי ה' יתברך יעורר רחמים על המלכות והשכינה, כי נודע שעיקר הצער תלוי ברחמנות, וכפי שיעור הרחמים כך הוא שיעור הצער, שטבע הרחמן להצטער מצרת האחר משא"כ האכזר אינו כואב מצער של בריה אחרת. נמצא שהרחמן יותר יצטער צער גדול יותר בראותו את צער חברו. וכך הוא גם אצל ה' יתברך שרחמנותו של ה' יתברך היא ככל מידותיו שהם ללא תכלית וללא סוף, וכנגד מה שרחמנותו היא לאין שיעור, כך גם צערו של ה' יתברך על צער שיש לאדם הוא לאין שיעור וכפי מידת רחמנותו יתברך.

לכן כשמאמין האדם ברחמי ה' ב"ה, ואמונה זו נחקקת בליבו, ממילא יכול לשער בדעתו את צערו של ה' יתברך על כל כאב שיש לכל בריה באשר היא, וכפי שאדם שהוא רחמן גדול בטבעו, יצטער בצער האחר באשר הוא כשיראה את כאבו. וענין זה הוא צער השכינה הקדושה שמשתפת יחד עם ישראל בכל הגלויות. ולכן אף שהאדם מרחם על עצמו, כשמאמין באמת ברחמנותו יתברך, הוא מבין שהרחמים על צער השכינה הם גדולים יותר, כי ה' יתברך רחמן יותר א"כ גם צערו גדול יותר, ולכן מכוין בתפילתו על צער השכינה יותר מצער עצמו, ומעורר רחמים על המלכות של ה' ב"ה שנמצאת בהסתר ואין הרחמים מגולים, ובזה הוא שלימות הדיבור.

הפתח לאמונה אינו בהודאה לה' יתברך על צרותיו

והנה האמונה שיאמין האדם שכל אשר נעשה עמו הוא לטובה, וכל קורות חייו הן לטובתו מן השמים, היא מדרגה גדולה מאוד וכשיודע זאת חייו הם כעין עולם הבא, ואין כל אדם זוכה לזה. וכדי שילך האדם בדרך הנכון במידת האמונה צריך לידע שלא יועיל לו לקנות את מידת האמונה ע"י שיתאמץ לחשוב בדעתו שהקב"ה נתנם עליו לטובתו, ואין הדברים האלו הפתח לאמונה. וק"ו אם מנסה להתעלם מצרתו ומיגונו וזועק ומודה לה' בעבור הצרה כשליבו כולו כואב ודואב, כי כשמדבר אחד בפה ואחד בלב, ונותן תודה והודאה מתוך כאבו ואין בו באמת רגש של הכרת תודה, ופיו וליבו אינם שוים, כיצד יתקרב בזה אל הקב"ה שהוא אמת וחיותו אמת וכתוב (תהלים קא, ז) "דובר שקרים לא יכון לנגד עיני", והוא פתח להתרחק מה' ב"ה.

ודרך משל, אם יאמרו לאם ששיכלה בניה ל"ע או אדם שאיבד כל רכושו, או חלה במחלה קשה ל"ע

שיאמינו שהוא לטובה וה' עשה זאת לטובתם. לא יקרבוהו בזה לדרך האמונה, שהי כשאדם שרוי בצער ובשברון לב, או כשהוא מבוהל ודעתו מטורפת עליו, האמונה שכל מה שה' עושה הוא לטובה, אינה יכולה להיכנס באוזניו ולהתקבל בליבו, ועל ידי זה בא ח"ו להרשיע כלפי מעלה, כי נכנס שורש מחשבה בליבו ששולחים לו מן השמים קושי וצער באופן שאין שם מי שמרגיש בצערו כלל, אלא הקב"ה יושב למעלה שמח בהיכלו, ועליו כאן למטה מוטל להתמודד לבדו בקשיים ולהאמין שהכל הוא לטובה, ושורש מחשבה זו היא פגם נורא ועצום באמונה בה' ובדבריו שהוא א-ל רחום, טוב לכל, רב חסד ומרבה להיטיב, וסופה של דרך זו הוא שהאדם מתרחק יותר ויותר מה' ותורתו ח"ו.

קודם שיבוא האדם למחשבה באמונה צריך שיבטל את חכמתו ויכנע

וגם אם אין צרתו וכאבו גדולים כל כך, ויש ביכולתו להתגבר על כאבו וצערו, והוא מתלמד ומשגיר על על לשונו ש'הכל לטובה' או שהוא גם מוסיף לומר 'תודה', הרי הוא גורם בזה שנדבק במעשיו הרעים, ואינו שת לבו כי יש מלך לבירה וכל משפטיו אמת, כי אין מתגלגל צער לאדם אלא כדי לעורר בתשובה, והדברים מפורסמים הרבה כפי ש"ס, במדרשים, ובזוהר הקדוש. וכדברי הרמב"ם בהלכות תעניות (פ"א ה"ג) שכתב, "אבל אם לא יזעקו ולא יריעו אלא יאמרו דבר זה ממנה העולם אירע לנו וצרה זו נקרה נקרית, הרי זו דרך אכזריות וגורמת להם להדבק במעשיהם הרעים". הרי מבואר ברמב"ם שמהצרה צריך הוא לבוא לתשובה. ואם כשמגיעה לו צרה הוא זועק לקב"ה "תודה שאתה מצער לי ועושה כן לטובתי", הרי הוא דומה לאחד שהשר נתן חרב בצווארו וציווה לו להיכנע אליו כשאר הנתינים, וכשיאמר שהינו נכנע ומקבל מרותו יעזבנו לנפשו, ויטיב לו טובות הרבה, והוא מתחכם וזועק כלפי השר "תודה לך אדוני השר שאתה נותן חרב בצווארי הרי הוא טובתי", שבדואי הוא רק מעניס את השר ושוטה יקרא. כך אין הקב"ה רוצה אלא את הלב שלנו שנבין שהוא המלך העצום שתלה את השמים ויסד את הארץ ומחיה ומשגיח על כל אשר בה, כדי שנלך לפניו ונהיה לו לנתינים.

ולכן הדבר הראשון קודם שיבוא לחשוב במחשבות האמונה, היא מידת ההכנעה אל ה', שמיראת הכבוד לגדולתו הנוראה של הבורא ברוך הוא, יכניע עצמו לפניו ויקבל על עצמו הדבר שבא עליו בכניעה, כי אם יכריז תיכף לפני המלך שהוא לטובה, הרי הוא ככופר במלכות המלך, כי אינו מבטל עצמו לתכלית הצרה שבאה עליו ואינו נכנע לפני ה' ברוך הוא.

לאחר שנכנע צריך שידע שה' יתברך מצטער עימו ומצפה יחד איתו לישועתו

ואחר שנכנע צריך שיתבונן ברחמי ה', כי הוא יתברך יושב על כסא רחמים, וגם כשנתן רשות לבתי דינו לדון ורשות למשחית לקיים הדין, אם מחמת מעשיו של האדם אם בגלגול זה או בגלגול אחר או בכל סיבה של חוק אשר נתן, גם אז

והוא מרכבה לגילוי הרחמים אצל המלכות ע"י היסוד, וע"פ שיסוד הוא גבורות, אינו אלא מפני שכולל כל המדרגות וההשפעות לצמצמם במלכות, אבל כלליות עניינו אינו אלא להמשיך הרחמים. כי גילוי הרחמים הם בלב, ויוסף מפני גודל קדושתו הנוראה זכה שהיה ליבו מרכבה לרחמי ה' יתברך, כי עיקר מה שאין האדם מרחם על עצמו ונשמתו ומזרזו לשוב אל ה' ולמס"ג על התורה אע"פ שידוע ערכה וקדושתה, הוא מחמת פגם היסוד, כי על ידו מאבד את הלב שבו הרחמים. כמ"ש (משלי ו, לב) "נואף אשה חסר לב", וכפי שיעור קדושת האדם בענין זה, כך זוכה יותר ויותר לרחם על נשמתו ועל הבריות סביבו, והמדרגה הנעלית ביותר היא שמגלה רחמים על השכינה כמו שיתבאר לקמן, ואין אדם יכול להבין באמת מהו צער השכינה ולגלות את הרחמים עליה אלא הקדושים והטהורים ששומרים את עצמם מכל ריח של חטא אף כחוט השערה, שעל ידי זה זוכים הם ללב טהור שיכולים הרחמים להתגלות בו, ומתוך שיש להם לב, יכולים הם לידע מצער השכינה וכמו שיתבאר.

רחמי ה' יתברך הם ללא סוף. ואחר שנכנע, צריך שיעורר את ענין הרחמים על ידי שישתף שם שמיים בצערו. והוא שיבין, שה' יתברך מביט עליו במידת הרחמים ורואה מה נעשה בדינו ורחמיו מתגלגלים עליו ככתוב (ישעיהו סג, ט) "בכל צרתם לו צר", וכמו שאמר ר' מאיר על צערם של רשעים 'בשעה שאדם מצטער שכינה מה הלשון אומרת כביכול "קלני מראשי קלני מזרועי" (סנהדרין מו.), ולקב"ה כואב מכך שיהודי שרוי בכאב או מועקה בכפלי כפליים מהאדם עצמו, והוא יתברך ברחמיו מרגיש בזה הרבה יותר מהאדם עצמו וחפץ פי כמה בישועתו השלימה.

ואמרו חז"ל (ברכות ג), שהקב"ה בעצמו בוכה כביכול בכל לילה ואומר "אוי לבנים שבעוונותיהם החרבתי את ביתי ושרפתי את היכלי והגליתים לבין האומות", ואינו עושים ח"ו סעודה בזמן הזה ומכריזים שהכל לטובה, אלא להיפך, אנחנו עושים תיקון חצות, נכנעים לפני הקב"ה ומשתתפים בצער השכינה. ורק לאחר מכן הולכים לעסוק בתורה מתוך שמחה ותקוה שהכל לטובה (תניא פכ"ו). כך צריך אדם להחזיר בעצמו שהקב"ה צר לו בצרתו, והוא משתתף ממש בצערו, ורק אז הוא יכול וצריך להאמין שגם מה שהסתובב לו הצער שנעשה עימו, יהיה בסוף לטובתו אם בעולם הזה ואם לטובתו הנצחית. וכן האבל באים כולם לנחמו ומשתתפים בצערו, כך צריך האדם לשתף שם שמים בצערו וידע שהקב"ה נמצא איתו גם בעת הזו, ורק אח"כ יש לו להתבונן במחשבת הקב"ה העמוקה שכל מה שנעשה איתו יהפך לו לטובה גדולה וישועה.

כשנאמין ברחמי ה' יתברך יוכל לידע שהכל ניתקן תמיד לתכלית הטוב הניצחי

וענין זה שראשית צריך שייאמין ברחמים העצומים של הקב"ה שנמצא איתו יחד בצערו ורוצה להושיעו יותר ממה שהוא עצמו חפץ בישועה, ורק אח"כ יוכל לזכות להאמין שיהיה זאת בסופו לטובתו - הוא ככניסה לפרוודור קודם שיכנס לטרקלין המלך. שאמרו חז"ל בגמ' (חגיגה ה. ב. - יג, א) שבבית החיצון של קוב"ה כתוב (תהלים יח, יב) "ישת חושך סתרו" ובבית הפנימי נאמר (דניאל ב, כב) "הוא גלא עמיקתא ומסתרתא, ידע מה בחשוכא ונהורא עמא שרא". וענין הבית החיצון הוא, שאע"פ שתמיד שמחה לפניו יתברך כמו שכתוב (דברי הימים א-טז, כ"ז) "עוד וחדדה במקומו" וה' יתברך שמח במה שנעשה כי תמיד העולם ניתקן לתכלית הטוב הניצחי, מכל מקום כלפי הנבראים "ישת חושך סתרו" שהקב"ה רואה את החושך שנעשה אצלם, וכביכול נמצא איתם יחד בצרתם ומצטער בצערם. אבל בבית הפנימי "הוא גלא עמיקתא ומסתרתא" הקב"ה מגלה מחשבתו העמוקה והנסתרת, שגם החושך הוא כולו אור, שגם הצרה של האדם וכל מה שעובר על הנבראים מחמת עוונותיהם יתוקן בסוף לאור וטובה גדולה.

אבל צריך לידע שאפילו בבית הפנימי ששם

את הלב והרחמנות ודעתו נוטה לחשב תמיד בדינים, לכן צריך שימנע עצמו לחשוב בדינים מלבד דיני התורה, ועל ידם ישוב לידע מהרחמים. כי דיני התורה נראים הם כדין, אבל על ידי העסק בהם בתורה שבעל פה שביאורה היא על ידי החכמים השלמים בדיעת רחמי ה' יתברך, מוציא ומגלה את טעמי דיני התורה איך שהם כולם רחמים גמורים, וזאת תהיה ההתבוננות שלו בעסק התורה, איך שהקב"ה רחמן ונתן לנו דינים ומשפטים מרוב גדול רחמנותו, ועל ידי זה מגלה גם את האמונה בהשגחת ה' יתברך ומלכותו כראוי, היינו שמצדיק את הקב"ה ונקרא צדיק כמידת יוסף, כי מתקן את הרחמנות שבלב, כי על ידי היסוד נתקנת המלכות כמ"ש (הקדמה ב' לתיקון ז) מלכות פה תורה שבעל פה, היינו שמגלה את התורה שבעל פה והרחמים, בפה שהיא המלכות והשגחת ה' יתברך.

ותכלית הרחמים בלב האדם הם לרחם על המלכות של ה' יתברך, וכשמתגלים לאדם הרחמים של ה' יתברך, שמחיה את החושך ונמצא עימו גם במקומות אפלים, מתמלא ברחמים על השכינה שתצא מהגלות, ועל ידי זה נשברים כוחות הטומאה ויוצאים לגאולה. וכן איתא בתד"א (רבה פכ"ז) "וכיון שבאו ישראל וראו שרחמיו של הקב"ה מרובין (היינו בראותם את דיני התורה איך שהם כולם רחמים כמבואר שם), אמרו אילו היינו זכויין לא עברה השכינה מבינינו לעולם, היינו שעל ידי העסק בדיני התורה שבעל פה מגלים את הרחמים של ה' יתברך, ומתוך כך באים לרחמים על השכינה וציפיה לגאולה.

פסח רומז על שלמות האמונה ולכן הוא זמן של גאולה

והוא מה שאמר רבי טבי בגמ' מגילה (י:ו) מסמך גאולה לגאולה עדיף, היינו פורים לפסח, כי פורים היא האמונה בהשגחת ה' יתברך ומלכותו בהסתר ובחושך, אבל כדי לבוא לשלימות האמונה בהשגחת ה', צריך שימנע לזה האמונה ברחמי ה' יתברך שהיא ענין גאולת פסח, שהייתה על ידי שם אהי"ה כמ"ש (שמות ג, יד) "אהיה אשר אהיה", וגם בגאולה הקרובה נזכה לה על ידי גילוי הרחמים כמ"ש "אשר אהיה" (עיי"ש ברש"י) שעל ידי המחשבה ברחמי ה' נבוא לאחוז באמונה בו יתברך ונזכה לגאולה השלימה וזה "ויהי בשלח פרעה" "בשלח" - גימ' משה (ע"ה והאותיות), ויהי פרעה' - ר"ת גימ' א-להים, שעל ידי משה המרמז לרחמים המתגלים ע"י החכמים וגילוי תורה שבע"פ, מאירים את הרחמים באמונת השגחת ה' יתברך שהיא כנגד שם "אלקים" כי ע"י האמונה והמחשבה ברחמי ה' נזכה לגילוי של ניסן ופסח, כמ"ש "ויהי בשלח פרעה", שהיא יציאה מהגלות מכח אמונתם של כל ישראל שהם מאמינים בני מאמינים בהשגחת ה' יתברך ומלכותו, ובשעה שיסמכו לזה את האמונה ברחמי ה' יתברך שהיא כנגד שם הו"ה הנמשכים משם אהי"ה שהיא גאולת פסח נזכה לגאולה בב"א.

מגולה הטובה שבצרה ושהחושך הוא אור, גם שם יש לקב"ה מקום שנקרא 'מסתרים' ושם בוכה כביכול הקב"ה על צער ישראל עמו, כי רחמנותו היא לאין קץ ותכלית, והיא הנחמה הגדולה ביותר שיכולה להיות לאדם, והפחת לאמונה בגדולת ה' ב"ה, הוא שיכניס בליבו מגודל רחמיו יתברך שנמצא איתו יחד במקומו, ואחר שהתבונן בגדולת רחמיו של הקב"ה יוכל לידע גם שבודאי מחשבתו העמוקה להטיב עם האדם יותר ממה שהוא עצמו חפץ. כי כדי לבוא ליסוד האמונה, שה' ב"ה עשה עושה ויעשה לכל המעשים, ומשגיח על כל אחד בפרטי פרטות, מוכרח שידע ויאמין מרחמי ה' ותהיה מחשבתו קשורה תמיד ברחמי ה' יתברך, כמ"ש "ישת חושך סתרו", שהקב"ה נמצא עימו בצרתו וצערו ממש.

סוד צורת מגן דוד היא לרמז על גדולת רחמי ה' יתברך ורצונו היחיד להטיב לנבראים

וידוע (יעוין דרשות בא"ח פ' כי תצא), שאדוננו דוד המלך ע"ה היה לוקח עימו למלחמות צורת מגן דוד, שהוא מורכב בצורתו משני משולשים. שהאחד הוא רחב מלמעלה וצר מלמטה, והשני צר מלמעלה ורחב מלמטה. והצד התחתון רומז לבני האדם שלמטה, והצד העליון רומז לקוב"ה שנמצא למעלה. והמשולש שהוא צר מלמטה ורחב מלמעלה - ירמז על בני האדם השוכנים למטה שכשהם בצער הם מרגישים רק נקודה קטנה מהצער והכאב של השכינה הקדושה שלמעלה, שהיא מרגישה הדבר פי כמה וכמה מהאדם, כי השכינה הקדושה מרגישה במה שיהודי עובר הרבה יותר משהאדם עצמו מרגיש. וכן להיפך, שכשאדם שמח וטוב לו, אזי ה' ברוך הוא שמח פי אין סוף ממנו, והאדם מרגיש רק נקודה קטנה משמחה זו.

והמשולש שרחב מלמטה וצר מלמעלה - ירמז שה' ב"ה רוצה להשפיע לתחתונים אין סוף שמחה וכל טובות שבעולם, ולעצמו אינו רוצה דבר ואינו חפץ במאומה, ולכן למעלה הוא נקודה קטנה ולמטה הוא רחב. וככל שאדם חפץ לראות בחייו את הטוב והרחמים בגילוי, ידע שכלל אינו משער בשכלו אפילו נקודה קטנה מרצון ה' ב"ה להיטיב עימו. והכלל שידע האדם, שכשהוא כואב בכל ענין שהוא, אזי הכאב נוגע כביכול בה' ב"ה ממש, ולהיפך כשהוא שמח על לפני ה' ב"ה נעשה שמחה גדולה.

איבוד הרחמים הוא מפני פגם היסוד, והתיקון לזה הוא לימוד הדינים בתורה שבעל פה

והדרך לגילוי הרחמים היא על ידי הלב של האדם, כי גילוי הרחמים הם בלב, ומה שאין האדם יודע מרחמי ה' יתברך הוא מפני פגם היסוד שמחמתו מאבד האדם את ליבו, כמ"ש "נואף אשה חסר לב" (משלי ו, לב), לכן מה שיחזיק האדם יותר במידת יוסף הצדיק ובקדושתו יוכל לידע יותר ויותר מהרחמים. והתיקון לזה הוא על ידי עסק בדיני התורה שבעל פה, כי מאחר שחטא איבד

בשורה משמחת

לבקשת רבים ניתן לשמוע בקו 'שיעורי הינוקא'

עובדות והנהגות מחייו ואורחותיו של הגאון הינוקא מו"ר שליט"א בשלוחה 4

מאת הגאון הרב יחזקאל צמח שליט"א ות"ח נוספים. וכן בשלוחת המאזינים שלוחה 6.

כמו"כ ניתן להאזין לשיעורים האחרונים ומאמר יומי.

מספר הקו 02-5-306-506

האזינו ותחי נפשכם